

Motion om ordförandebeslut

Antalet s.k. ordförandebeslut (enligt 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725)) ökade kraftigt i Danderyds kommun under 2020. Givet de omständigheter som har rått till följd av coronapandemin så är ökningen inte särskilt svårförklarad. Behovet av att kunna fatta snabba beslut ökar givetvis under en pandemi där situationen kan förändras väldigt snabbt och nya restriktioner kan införas av regeringen med väldigt kort varsel.

Samtidigt så är det givetvis så att behovet av att närmare reglera ordförandebeslut ökar i takt med att lagrummet används, inte minst då ordförandebeslut innebär ett stort avsteg från den grundläggande demokratiska grundprincipen om kollektivt beslutsfattande i nämnderna.

Om vi tittar närmare på det legala förutsättningarna för ordförandebeslut så kan en nämnd utse en ordförande, eller annan ledamot, att fatta beslut å en nämnds vägnar (utan vare sig nämndbehandling eller nämndbeslut) i ärenden som är av en särskild kvalificerad brådskande natur; "ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas".

Att ett ärende är brådskande och att det skulle medföra stora olägenheter med att avvakta nämndens avgörande är inte tillräckligt för att lagrummet skall kunna tillämpas, utan förutsättningen är att man inte kan vänta med beslutet till nämndens nästa sammanträde och att ärendet oundgängligen måste avgöras¹.

I detta sammanhang så bör det påpekas att lagrummet inte nödvändigtvis kan tolkas som att förutsättningarna för ordförandebeslut är uppfyllda om det bedöms att ett ärende är så pass brådskande att nästa ordinarie nämndmöte inte kan avvaktas. Det är en vanligt förekommande motivering till ordförandebeslut men då ett sådant förhållningssätt inte kan utläsas från lagrummets ordalydelse, och det inte heller finns något stöd för en sådan tolkning i praxis eller förarbeten, så bör man vara försiktig med att göra en sådan tolkning. Rimligtvis så måste även möjligheten till att kalla till ett extra nämndmöte beaktas innan ett ordförandebeslut kan bli aktuellt.

I praktiken så torde det under normala omständigheter vara ett ytterst fåtal ärenden som uppfyller de objektiva förutsättningarna för att kunna fatta ordförandebeslut. Ordförandebeslut kan överklagas enligt kommunallagens regler om laglighetsprövning och kan därmed upphävas i de fall de objektiva förutsättningarna i 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725)) ej var uppfyllda.

Det ankommer på den ordförande som vill tillämpa det aktuella lagrummet att försäkra sig om att de objektiva förutsättningarna är uppfyllda i varje specifikt fall. Detta är ingen trivial uppgift, även för det fall att ordförande har juridisk expertis att tillgå.

Sverigedemokraterna Danderyd menar därför att detaljerade riktlinjer för förutsättningarna för ordförandebeslut kan bör tas fram som ett beslutsstöd.

¹ prop. 1990/91:117 s. 205.

Sverigedemokraterna Danderyd menar vidare att det är viktigt att det tydligt framgår av varje ordförandebeslut hur beslutsfattaren motiverar att 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725) skall användas. Även om det inte är ett lagkrav att ordförandebeslut skall innehålla motivering så anser Sverigedemokraterna Danderyd att det är önskvärt ur ett demokratiskt perspektiv att detta anges tydligt. Ett sådant förfarande torde även minska risken för att juridiskt korrekta ordförandebeslut överklagas.

Granskar man de ordförandebeslut som har fattats i Danderyd under 2020 så innehåller den absoluta majoriteten ingen motivering varför ärendet anses vara så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. I detta sammanhang bör det påpekas att det inte är tillfyllest att konstatera att ärendet är så brådskande att nämndsammanträde inte kan avvaktas, utan att motivera ställningstagandet.

Vidare så kan det konstateras att ordförandebesluten som har fattats i Danderyds kommun under 2020 ser olika ut för varje nämnd. En harmonisering vore därför önskvärd.

Sverigedemokraterna Danderyd förslår därför att det tas fram en mall med tillhörande instruktioner för ordförandebeslut.

Sist men inte minst så kan Sverigedemokraterna Danderyd konstatera att även om det objektiva förutsättningarna för att kunna fatta ett beslut enligt 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725) är uppfyllda så föreligger det inget hinder mot att ordförande i en sådan situation väljer att informellt samråda med eller informera t.ex. oppositionsråd, presidiet i den aktuella nämnden och/eller gruppledarna innan eller i samband med ett ordförandebeslut. Vad gäller principiellt viktiga frågor så menar Sverigedemokraterna Danderyd att samråd med gruppledarna i kommunfullmäktige alltid bör ske.

Med anledning av ovanstående så föreslår Sverigedemokraterna Danderyd:

- Att kommunfullmäktige beslutar att ta fram riktlinjer ordförandebeslut enligt 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725) i linje med innehållet i denna motion;
- Att kommunfullmäktige beslutar att ta en mall för ordförandebeslut enligt 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725);
- Att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag på principer för samråd med och/eller information till oppositionen i samband med ordförandebeslut enligt 6 kap 39 § kommunallagen (2017:725).

Bo Lagercrantz, Sverigedemokraterna